

та безпосередньо дослідне зберігання його проводили в навчально-науковій лабораторії кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика НУБіП України за загальноприйнятими методиками. Насіння кукурудзи зберігали у найпоширеніших режимах: у сухому стані (контроль) та без доступу кисню (моделювали зберігання зерна у багатошарових поліетиленових рукавах).

Динаміка зміни вологості та природи зерна досліджуваних гібридів залежала від умов та термінів зберігання. Протягом першого місяця

зберігання спостерігали зниження вологості та підвищення природи в усіх дослідних зразках, що можна пояснити проходженням процесів післязбирального дозрівання. Надалі вологість у всіх дослідних варіантах підвищувалася, а натура – знижувалася (особливо після 120 днів зберігання). Найменш суттєві зміни фізичних показників якості зерна кукурудзи спостерігали при зберіганні його без доступу кисню – фактичне значення вологості через 270 днів зберігання не перевищували 15 % у всіх варіантах, зміни цього показника коливалися в межах 0,3-0,6 %, а природи – 6,0-10,6 г/л.

УДК 633.179: 631. 53.01:631.559

Дрига В. В., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник
Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України
e-mail: fedirdryha@gmail.com

ВПЛИВ ГЕНОТИПУ НА УРОЖАЙ І ЯКІСТЬ НАСІННЯ ПРОСА ПРУТОПОДІБНОГО

Серед нових перспективних енергетичних рослин родини злакових на особливу увагу заслуговує багаторічна злакова культура, яка здатна нагромаджувати значні обсяги біомаси за рахунок фотосинтезу – просо прутіподібне (*Panicum virgatum* L.). З метою встановлення врожайних та якісних показників насіння проса прутіподібного сортозразків різних груп стиглості та визначення можливості їх вирощування для біопалива або включення в селекційний процес для створення нових високопродуктивних сортів культури були проведені дослідження в умовах Правобережного Лісостепу України з сортозразками та сортами різних груп стиглості: дуже ранні (Дакота), ранньостиглі (Форестбург), середньоранні (Самбург), середньопізні (Морозко, Кейв-ін-рок, Аламо), пізні (Шавні, Ліберті), та дуже пізній (Канлоу, Інденпенденс, Лядівське), упродовж 2018–2022 рр.

Встановлено, що урожайність та якість насіння культури залежала від групи стиглості сортозразків: в середньому ранні та пізньостиглі сортозразки мали значно нижчу урожайність насіння, порівняно з іншими. Найбільшу урожайність насіння мали ранньостиглі, середньоранні та середньопізні сортозразки. Найнижча урожайність була в дуже раннього сортозразку Дакота – 88,3 кг/га. Урожайність дуже пізніх сортозразків – Інденпенденс, Канлоу та Лядівське становила, відповідно – 89,7, 88,3 та 99,4 кг/га. Найвищі показники якості – енергію проростання і схожість мали сорти дуже ранній (50%), ранньостиглі (40%) та середньостиглі (50%), значної різниці залежно від сортових особливостей не виявлено. Сорти середньопізні мали достовірно нижчі показники якості і найнижча якість (6%) – була в дуже пізнього.

УДК 633.16:631.582

Дробіт О. С., кандидат с.-г. наук, с.н.с. відділу первинного та елітного насінництва
Влашук А. М., кандидат с.-г. наук, завідувач відділу первинного та елітного насінництва
Дробіт М. В.

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН
e-mail: KolpakovaLesya80@gmail.com

ОПТИМІЗАЦІЯ АГРОТЕХНІКИ ВИРОЩУВАННЯ ПРОСА

Основним джерелом суттєвого підвищення насінневої продуктивності проса є сортові ресурси, які забезпечують впровадження нових більш продуктивних генотипів з високою адаптивною здатністю до конкретних агроecологічних умов вирощування. Швидке та якісне розмноження насіння та його пропозиція на ринку дозволяють виробництву використовувати переваги нових сортів: підвищену потенційну продуктивність, високу стабільність та пластичність, стійкість до біотичних, стресових факторів, споживчі та технологічні властивості. Тому, відпрацювання технологічних спосо-

бів прискороного відтворення сертифікованого насіння нових сортів є актуальним завданням наукових досліджень.

Вирощування проса за використання різних гербіцидів є одним з основних факторів формування продуктивності культури та знаходиться в залежності від ґрунтових та кліматичних умов зони, агротехніки вирощування та морфолого-біологічних особливостей рослин культури. Разом з тим сучасні тенденції зміни клімату спонукають до більш детального вивчення вищевказаних питань в умовах нестійкого зволоження Південного Степу України.

Метою досліджень було встановити ефективність застосування гербіцидів за різних норм внесення в посівах проса та вплив даних факторів на формування насінневої продуктивності.

Вивчали процес формування урожайності зерна проса в залежності від різних елементів агротехніки. За результатами проведених спостережень визначено, що застосування різних гербіцидів за різних доз їх внесення впливає на формування насінневої продуктивності культури.

Максимальну середню урожайність – 2,13 т/га сформували посіву проса оброблені гербіцидом флорасулам – 6,25 г/л + 2-етилгексилловий ефір 2,4 Д, 452,5 г/л що пояснюється ефективністю дії препарату на широкий спектр бур'янів – як однодольних так і дводольних. Середній по-

казник насінневої продуктивності проса за використання вищезазначеного гербіциду перевищував аналогічні показники на варіантах оброблених іншими препаратами гербіцидної дії на 1,4–2,3%. Це дуже відчувається з економічної точки зору, особливо за вирощування високих репродукцій.

Норма внесення гербіцидів також впливала на врожайність насіння. Максимальну насінневу продуктивність культури – 2,39 т/га отримали на варіанті, де застосовували препарат флорасулам – 6,25 г/л + 2-етилгексилловий ефір 2,4 Д, 452,5 г/л за норми внесення 0,6 л/га. За інших норм внесення даного препарату (0,4–0,5 л/га), врожайність насіння культури була меншою на 0,11–0,07 т/га, відповідно.

УДК 636(477.7)

Дубинська О. Д., доктор філософії, старший науковий співробітник

Пілярська О. О., кандидат с.-г. наук, старший науковий співробітник

Голобородько С. П., доктор с.-г. наук, професор, головний науковий співробітник

Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства Національної академії аграрних наук України

e-mail: klenova-dubinskaelena76@ukr.net

КОРМОВИРОБНИЦТВО СТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВІДРОДЖЕННЯ ГАЛУЗІ

Ефективний розвиток тваринницької галузі у степовій зоні України можливий лише за комплексного вивчення наукової проблеми та впровадження результатів наукових досліджень у сільськогосподарське виробництво регіону. У даний час галузь кормовиробництва суттєво пов'язана зі зміною структури посівних площ кормових культур, яка склалася протягом останніх 30 років в Україні. Якщо загальна посівна площа кормових культур у 1990 році у всіх категоріях господарств становила 11999,0 тис. га, то в 2020 році вона знизилася до 1638,5 тис. га, або скоротилася на 10360,5 тис. га (86,3%). Як наслідок – забезпеченість сільськогосподарських тварин кормами, насамперед, дрібних фермерських й приватних господарств населення стала вкрай низькою.

Одним із основних шляхів зростання виробництва кормів для існуючої галузі тваринництва, що залишилася в степовій зоні України, є підвищення продуктивності природних кормових угідь загальна площа яких складає 2472,8 тис. га або 38,7% до їх загальної площі в Україні. Проте продуктивність 1 га луків у даний час є дуже низькою й не перевищує 1,0–1,2 т/га корм. од. через збор отримують з них лише 10–11% до валового збору кормів. Основним чинником, сприяючим отриманню високої продуктивності природних кормових угідь є встановлення науково обґрунтованого співвідношення частки орної землі, що обробляється (орна земля + ба-

гаторічні насадження), до загальної площі сільськогосподарських угідь. Оптимальне їх співвідношення у зоні Степу повинно бути наступним: рілля – 55–60%, відповідно, пасовища і сіножаті – 22–23; багаторічні насадження і лісосмуги – 7,0–8,0; рекреаційні зони і водні об'єкти – до 6,0%. Оптимальна лісистість в Україні в межах 19,0–20,0%, при цьому в зоні Степу вона повинна досягати 9,0%, Лісостепу – 18,0 і на Поліссі – 32,0%.

Польові досліді проводили в умовах природного зволоження (без зрошення) на подових незасолених природних кормових угіддях, землі яких відносяться до слабоосолонцьованих середньосуглинистих темно-каштанових ґрунтів. Вирощування одновидових посівів посухостійких видів бобових і злакових багаторічних трав (люцерни й еспарцету піщаного та пирію середнього) в середньому за три роки проведення польових дослідів в умовах неполивного землеробства протягом першого року використання сприяло отриманню урожайності абсолютно сухої речовини люцерни – 3,30–3,32 т/га, відповідно, еспарцету піщаного – 3,39–3,67 й пирію середнього – 3,24–3,44 т/га. Протягом другого року використання збір абсолютно сухої речовини пирію середнього складав 2,70–2,71 т/га, люцерни – 2,49–2,63 й еспарцету піщаного – 2,73 т/га, відповідно, третього року використання – 1,86–1,91 т/га, 1,67–1,70 і 1,65–1,73 т/га.